

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інститут права та психології
Кафедра конституційного права**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор НАВС
Молковий І. І. поліції
Сергій ЧЕРНЯВСЬКИЙ
04 04 2025

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ**

Статус дисципліни: обов'язкова
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузі знань: К Безпека і оборона
Спеціальність: К9 Правоохоронна діяльність
Освітня програма: Правоохоронна діяльність
Форми здобуття вищої освіти: денна, заочна
Мова навчання: українська
Навчальний рік: 2025
Форма підсумкового контролю: екзамен

Київ – 2025 рік

Розробник:

Демиденко Володимир Олексійович – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри конституційного права навчально-наукового інституту права та психології протокол № 16 від 01.07 2025 року

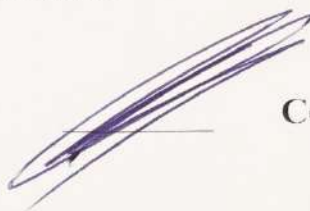
Завідувач кафедри конституційного права

Катерина СЬОХ

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 14.04.2025 № 7

Голова науково-методичної ради

Сергій ЧЕРНЯВСЬКИЙ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін, зі змінами (Додаток ____).

протокол засідання кафедри
від ____.____.20__ № __

протокол науково-методичної ради
від ____.____.20__ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

протокол засідання кафедри
від ____.____.20__ № __

протокол науково-методичної ради
від ____.____.20__ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

протокол засідання кафедри
від ____.____.20__ № __

протокол науково-методичної ради
від ____.____.20__ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

протокол засідання кафедри
від ____.____.20__ № __

протокол науково-методичної ради
від ____.____.20__ № __

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Навчальна дисципліна «Конституційне право» є нормативною навчальною дисципліною, спрямованою на вивчення процесів формування, еволюції та функціонування політико-правових явищ, інститутів і норм вітчизняного та зарубіжного конституційного права. Дисципліна ґрунтується на сучасних досягненнях галузевої науки, закладає фундамент загальної юридичної культури, юридичного мислення, формує наукову базу юридичного світогляду.

Дисципліна передбачає оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями щодо змісту основних інститутів конституційного права України, термінів і понять науки конституційного права; теоретичні положення, що розкривають юридичну природу конституціоналізму, змісту та системи правового статусу людини і громадянина, основи парламентаризму, змісту конституційно-правової системи організації та функціонування органів публічної влади як в Україні, так і в зарубіжних державах, основ територіальної організації публічної влади; правових основ тлумачення норм права; особливостей застосування правових приписів при виконанні своїх службових повноважень; основних принципів законності та правопорядку у суспільстві; форм та порядку надання правової допомоги громадянам.

Опанувавши цю дисципліну, здобувачі вищої освіти повинні знати зміст основних інститутів конституційного права, вміти їх аналізувати в історичному та порівняльному плані, отримати всебічну картину конституційного ладу нашої країни і водночас розуміти ті нормативні положення, які мають вихідне значення для всіх інших галузей права.

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців для ефективного виконання ними завдань в сфері здійснення правоохоронної функції, а також формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок (компетентностей) із розуміння, застосування та впровадження у практичну діяльність конституційних принципів, норм і процедур.

Загальноосвітня мета: формування професійної компетентності. Забезпечення здобувачів вищої освіти необхідними знаннями і практичними навичками для ефективною реалізації практичних завдань. Включає підготовку поліцейських, здатних правильно та обґрунтовано давати оцінку складним державно-правовим явищам суспільного життя.

Виховна мета: розвиток загальної культури та юридичного світогляду. Розширення юридичного світогляду у здобувачів вищої освіти через засвоєння основних положень конституційного права, що сприятиме формуванню високого рівня правової свідомості та культури, а також забезпеченню основи для ефективного вирішення професійних питань у службовій діяльності.

Розвивальна мета: полягає в розвитку різноманітних когнітивних, аналітичних, творчих та практичних навичок та здібностей здобувачів вищої освіти щодо конституційних проблем і їх правового регулювання.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти повинні набути таких загальних (далі – ЗК) та спеціальних компетентностей (далі – СК):

ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, права і свободи людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Усвідомлення функцій держави сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій.

СК03. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ.

СК04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають таких програмних результатів навчання (далі – ПРН):

РН03. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності.

РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН13. Знати і розуміти вимоги законодавства, здійснювати кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень, грамотно оформлювати процесуальні документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні кримінальні правопорушення, застосовувати превентивні та примусові поліцейські заходи.

Засвоївши матеріал, здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- поняття, предмет та методи правового регулювання конституційного права та його джерела;

- Конституцію України: поняття, структуру, юридичні властивості;

- основи конституційного ладу і його закріплення в Конституції України;

- основи правового статусу людини і громадянина, громадянство України, правове становище іноземців та осіб без громадянства, правовий статус біженців;

- конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина;

- зміст народного волевиявлення та форми його здійснення;

- конституційно-правовий статус Верховної Ради України;

- конституційно-правовий статус Президента України;

- конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні;

- конституційні засади судової влади та прокуратури в Україні;

- основи територіального устрою України;
- конституційні засади місцевого самоврядування.

вміти:

- давати усні та письмові аргументовані відповіді з питань навчальної дисципліни;
- орієнтуватися в нормативно-правових актах, які регламентують організацію і функціонування органів публічної влади;
- застосовувати знання, навички та вміння під час практичних завдань;
- юридично правильно кваліфікувати факти, що є основою для виникнення, зміни і припинення відповідних правовідносин;
- здійснювати правову експертизу національних та міжнародних правових актів, давати кваліфіковані юридичні висновки;
- аналізувати акти прийняті органами державної влади та місцевого самоврядування;
- тлумачити і застосовувати закони, міжнародні нормативні правові акти під час практичної діяльності.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри конституційного права ННПП НАВС, які безпосередньо проводять заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: kafedra_kp_nnipp@naiau.kiev.ua.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань: К Безпека і оборона	Обов'язкова	
	Спеціальність К9 Правоохоронна діяльність		
Загальна кількість годин – 120		Рік підготовки	
		1	1
		Семестр	
		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи	Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень	Лекції	
		26 год.	6
		Семінарські	
		38 год.	12
		Практичні	
			-
		Самостійна робота	
		56 год.	102
Вид контролю:			
екзамен			

3. Тематичний план

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	с	п	с.р		л	с	п	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Конституційне право - провідна галузь національного права.	10	2	2		6	10	2	2		6
Тема 2. Конституція України та її розвиток.	8	2	2		4	8				8
Тема 3. Конституційний лад і його закріплення в Конституції України.	10	2	2		6	12	2	2		8
Тема 4. Основи правового статусу людини і громадянина.	10	2	4		4	10		2		8
Тема 5. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.	8	2	2		4	8				8
Тема 6. Народне волевиявлення.	8	2	4		4	12	2	2		8
Тема 7. Конституційна система органів державної влади.	8	2	2		4	8				8
Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.	10	2	4		4	10		2		8
Тема 9. Конституційно-правовий статус Президента України.	8	2	2		4	8				8
Тема 10. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади.	10	2	4		4	10		2		8

Тема 11. Конституційні засади судової влади в Україні.	10	2	4		4	8				8
Тема 12. Територіальний устрій України.	8	2	2		4	8				8
Тема 13. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні.	10	2	4		4	8				8
Всього годин	120	26	38		56	120	6	12		102
Форма підсумкового контролю: екзамен										

4. Плани семінарських занять

Тема 1. Конституційне право України - провідна галузь національного права України.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття та предмет галузі конституційного права. Місце та роль конституційного права в системі національного права України.
2. Конституційно-правові норми та їх специфіка. Підстави класифікації та види конституційно-правових норм.
3. Конституційно-правові принципи, інститути, підгалузі.
4. Поняття, структура та специфіка конституційно-правових відносин.
5. Поняття та система джерел конституційного права України.
6. Відповідальність в конституційному праві.
7. Предмет, система, джерела та функції науки конституційного права.

Теми рефератів, доповідей

1. Система конституційного права.
2. Місце науки конституційного права в системі юридичних наук.
3. Поняття та предмет навчальної дисципліни «Конституційне право України».

Перелік ключових термінів та понять теми: конституційне право, державне право, галузь, наука конституційного права, функції, форма конституційного права, природні та позитивіські джерела конституційного права, норма конституційного права, інститут конституційного права, конституційні правовідносини, конституційно-правова відповідальність

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на теорію конституційного права, його розуміння, як галузі права, галузі законодавства, юридичну науку та навчальну дисципліну, місце і роль в системі національного

права України.

Тема 2. Конституція України та її розвиток.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття, ознаки та предмет конституції.
2. Структура та види конституцій.
3. Основні положення теорії конституціоналізму: сутність, функції, риси та юридичні властивості конституції. Охорона конституції.
4. Історія конституційного розвитку України.
5. Порядок прийняття, введення в дію Конституції України та внесення до неї змін.
6. Поняття, основні етапи та головні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційні акти незалежної України: загальна характеристика.
2. Перша Конституція незалежної Української держави – Конституція УНР від 29 квітня 1918 року.
3. Розробка і прийняття Конституції України 1996 року.

Перелік ключових термінів та понять теми: поняття конституції, види конституцій, конституціоналізм, етапи розвитку конституціоналізму, розвиток Конституції України, розробка та прийняття Конституції України 1996 року, риси та властивості Конституції України, функції конституції, форма, зміст та структура Конституції України, юридичні властивості Конституції України, охорона Конституції України.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділи 13, 14 та 15 Конституції України, проблематику конституційної реформи в Україні.

Тема 3. Конституційний лад і його закріплення в Конституції України.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття конституційного ладу та його співвідношення з суспільним та державним ладом.
2. Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України.
3. Народний суверенітет і його співвідношення з національним і державним суверенітетом. Форми здійснення народовладдя.
4. Форма правління, територіального устрою та державно-правового режиму згідно Конституції України.
5. Україна – суверенна і незалежна держава, демократична, правова, соціальна держава.
6. Конституція про основні функції і обов'язки Української держави.
4. Захист конституційного ладу України.

Теми рефератів, доповідей

1. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України.
2. Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут.
3. Політичні, економічні і соціальні засади конституційного ладу України.

Перелік ключових термінів та понять теми: конституційний лад, державний лад, принципи конституційного ладу, основи конституційного ладу, норми конституційного ладу, основи конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут, гуманістичні засади конституційного ладу, норми, що закріплюють форму української держави, якісні риси конституційного ладу, економічні, політичні, правові, соціальні, культурні, мовні, духовні засади конституційного ладу.

Методичні вказівки

При вивчення теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 1 Конституції України, теорію суверенітетів, формальні та змістовні ознаки Української держави.

Тема 4. Основи правового статусу людини і громадянина.

Семінарське заняття – 4 год.

1. Поняття та види правових статусів людини і громадянина. Поняття та елементи конституційного правового статусу людини та громадянина.
2. Основні принципи правового статусу людини і громадянина та їх конституційне закріплення.
3. Громадянство України: поняття, ознаки, принципи.
4. Належність, набуття та припинення громадянства України.
5. Повноваження органів, організацій і посадових осіб щодо вирішення питань громадянства України. Виконання рішень, прийнятих з питань громадянства України.
6. Поняття правового статусу іноземців та осіб без громадянства. Правове регулювання перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні.
7. Відповідальність іноземців та осіб без громадянства за порушення законів України.
8. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні.

Теми рефератів, доповідей:

1. Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.
2. Особливості правового статусу окремих категорій іноземців.
3. Депортація та екстрадиція іноземців.

Перелік ключових термінів та понять теми: поняття правового статусу людини і громадянина, основи правового статусу людини і громадянина, принципи правового статусу людини і громадянина, правосуб'єктність, громадянство, поняття громадянства, підстави набуття громадянства, підстави

припинення громадянства, органи, що вирішують питання громадянства, оскарження рішень з питань громадянства, відповідальність за порушення законодавства про громадянство, правовий статус іноземців і осіб без громадянства, правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на загальну теорію прав людини, міжнародні договори з прав людини, розділ 2 Конституції України.

Тема 5. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття, природа та риси конституційних прав та свобод людини і громадянина.
2. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина.
3. Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина.
4. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Класифікація конституційних обов'язків людини і громадянина.

Теми рефератів, доповідей

1. Особисті та політичні права і свободи.
2. Економічні, соціальні та культурні права і свободи
3. Українське законодавство про права, свободи, законні інтереси і обов'язки людини і громадянина.
4. Принцип свободи людини. Основні положення вчення про свободу.
5. Міжнародний захист прав і свобод.
6. Проблема обмеження прав людини.

Перелік ключових термінів та понять теми: права та свободи людини і громадянина, класифікація прав та свобод людини і громадянина, гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина, обов'язки людини і громадянина, покоління прав людини, економічні, політичні, соціальні, культурні права і свободи.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на загальну теорію прав людини, міжнародні договори з прав людини, розділ 2 Конституції України.

Тема 6. Народне волевиявлення.

Семінарське заняття – 4 год.

1. Поняття та види виборів, їх соціальні функції.
2. Виборче право і виборча система. Особливість виборчої системи України.
3. Конституційні принципи виборчого права України.

4. Виборчий процес в Україні: поняття та стадії, законодавче регулювання стадій виборчого процесу.
5. Поняття та види референдумів, їх соціальні функції.
6. Предмет референдуму. Призначення та проведення референдумів.

Теми рефератів, доповідей

1. Організація і проведення всеукраїнського референдуму. Правові наслідки всеукраїнського референдуму.
2. Організація та проведення місцевого референдуму.
3. Принцип вільних виборів та можливість його обмеження.

Перелік ключових термінів та понять теми: вибори, соціальні функції виборів, види виборів, виборче право, виборча система, принципи виборчого права України, виборчий процес, референдум, види референдумів, предмет референдуму, призначення та проведення референдумів.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 3 Конституції України, останні події пов'язані із проведенням виборів та референдумів в Україні. Важливо обдумати та виказати своє відношення до них, шляхи удосконалення цих політико-правових явищ.

Тема 7. Конституційна система органів державної влади.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Державний механізм та державний апарат України.
2. Поняття та ознаки органу державної влади.
3. Конституційна система органів державної влади України.
4. Принципи організації і діяльності державних органів України та їх закріплення в Конституції України.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційно-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади.
2. Контрольно-наглядові та правоохоронні органи України.
3. Взаємодія органів державної влади України.

Перелік ключових термінів та понять теми: державний механізм України, державний апарат України, поняття та ознаки органу державної влади, конституційна система органів державної влади України, принципи організації і діяльності державних органів України та їх закріплення в Конституції України.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділи 4, 5, 6, 7, 8, 12 Конституції України.

Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.

Семінарське заняття – 4 год.

1. Чисельний склад та структура Верховної Ради України. Строки

повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.

2. Компетенція та акти Верховної Ради України.

3. Сесія Верховної Ради України. Розгляд питань на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

4. Комітети і комісії Верховної Ради України: склад, порядок формування, функції та повноваження.

5. Поняття та стадії законодавчого процесу. Особливості проходження конституційних законів.

6. Депутатські фракції (групи), коаліція депутатських фракцій, Погоджувальна рада депутатських фракцій (груп) у Верховній Раді України.

Теми рефератів, доповідей

1. Прийняття законопроекту.

2. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України.

3. Спеціальні парламентські процедури.

Перелік ключових термінів та понять теми: парламент. Поняття та ознаки парламенту. Види парламентів. Чисельний склад Верховної Ради України. Структура Верховної Ради України. Строки повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України. Компетенція та акти Верховної Ради України. Статус народного депутата України. Сесія Верховної Ради України. Комітети і комісії Верховної Ради України: склад, порядок формування, функції та повноваження. Посадові особи Верховної Ради України. Депутатські фракції у Верховній Раді України. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 4 Конституції України, законодавчі акти, що регламентують діяльність Верховної Ради України, парламентів інших країн світу у порівняльно-правовому аспекті.

Тема 9. Конституційно-правовий статус Президента України.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади.

2. Компетенція Президента України.

3. Строк повноважень Президента України. Підстави і порядок дострокового припинення повноважень Президента України.

4. Акти Президента України.

5. Апарат Президента України.

Теми рефератів, доповідей

1. Порядок обрання Президента України.

2. Конституційно-правові основи взаємовідносин Президента України з Верховною Радою України.

3. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.

Перелік ключових термінів та понять теми: місце і роль Президента України в механізмі державної влади. Компетенція Президента України. Строк повноважень Президента України. Апарат Президента України. Акти Президента України.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 5 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус Президента України. Важливо зрозуміти особливості виборчого процесу Президента України.

Тема 10. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади.

Семінарське заняття – 4 год.

1. Поняття, ознаки та система виконавчої влади в Україні.
2. Конституційний статус Кабінету Міністрів України.
3. Склад та порядок формування Кабінету Міністрів України.
4. Компетенція Кабінету Міністрів України.
5. Акти Кабінету Міністрів України.
6. Центральні органи виконавчої влади.
7. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційні засади адміністративної реформи в Україні.
2. Конституційний статус Уряду в інших країнах світу.
3. Виконавча влада: світовий досвід та українська модель.

Перелік ключових термінів та понять теми: поняття, ознаки та система виконавчої влади в Україні. Конституційний статус Кабінету Міністрів України. Прем'єр - міністр України. Компетенція Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Припинення повноважень Кабінету Міністрів України. Апарат Кабінету Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 6 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус органів виконавчої влади, а також зміст адміністративної реформи, як складової конституційної реформи в Україні.

Тема 11. Конституційні засади судової влади в Україні.

Семінарське заняття – 4 год.

1. Судова влада. Конституційні принципи та засади правосуддя.
2. Система судових органів України.
3. Конституційна юрисдикція. Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади.

4. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України.

5. Процедура розгляду справ Конституційним Судом України.

6. Спеціалізовані суди: система та компетенція.

7. Конституційно-правовий статус суддів в Україні.

8. Вища рада правосуддя: склад та компетенція.

9. Конституційно-правові основи організації та діяльності прокуратури.

Теми рефератів, доповідей

1. Конституційні засади судово-правової реформи в Україні.

2. Правовий статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

3. Порядок зайняття посади судді.

Перелік ключових термінів та понять теми: судова влада. Система судових органів України. Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України. Процедура розгляду справ Конституційним Судом. Конституційно-правовий статус суддів в Україні. Вища рада правосуддя: склад та компетенція.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділи 7 та 8 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус органів правосуддя та прокуратури, а також зміст судово-правової реформи, як складової конституційної реформи в Україні.

Тема 12. Територіальний устрій України.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття та конституційні засади територіального устрою України

2. Територіальна автономія. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим

3. Правовий режим тимчасово окупованої території України

4. Система адміністративно-територіального устрою України

5. Забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб

6. Конституційно-правовий статус столиці України

Теми рефератів, доповідей

1. Забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України.

2. Особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях.

3. Реінтеграція тимчасово окупованих територій України.

Перелік ключових термінів та понять теми: поняття та конституційні засади територіального устрою України. Система адміністративно-територіально устрою України. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.

Правовий режим тимчасово окупованої території України. Система адміністративно-територіального устрою України. Забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділи 9 та 10 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий режим тимчасово окупованої території України.

Тема 13. Конституційні засади місцевого самоврядування.

Семінарське заняття – 4 год.

1. Поняття, ознаки та теорії місцевого самоврядування.
2. Територіальна, матеріальна, фінансова, організаційна та правова основи місцевого самоврядування.
3. Сфера компетенції та акти місцевого самоврядування.
4. Система місцевого самоврядування.
5. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою.
6. Місцева рада – представницький орган місцевого самоврядування.
7. Правовий статус сільського, селищного, міського голови в системі місцевого самоврядування.

Теми рефератів, доповідей

1. Місцеве самоврядування в системі народовладдя.
2. Основні наукові концепції місцевого самоврядування.
3. Найбільш поширені моделі місцевого самоврядування.
4. Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою.
5. Добровільне об'єднання територіальних громад.

Перелік ключових термінів та понять теми: місцеве самоврядування в Україні. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Сільська, селищна, міська рада. Правовий статус сільського, селищного, міського голови, старости. Виконавчий комітет в системі місцевого самоврядування. Особливості статусу районних та обласних рад як органів місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Територіальна, матеріальна, фінансова, організаційна та правова основи місцевого самоврядування. Сфера компетенції місцевого самоврядування. Акти місцевого самоврядування. Порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Статус депутата місцевої ради. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. Гарантії місцевого самоврядування.

Методичні вказівки

При вивченні теми та підготовці до заняття слід звернути увагу на розділ 11 Конституції України, законодавство, яке регламентує правовий статус місцевого самоврядування, головні напрямки муніципальної реформи в Україні.

Курсова робота.
Підсумковий контроль - екзамен

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Конституційне право України – провідна галузь національного права України.

Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення

1. Письмово обґрунтуйте як співвідносяться між собою терміни “конституційне право” та “державне право”.

2. Письмово обґрунтуйте відмінність конституційного права України за його предметом та методом від інших галузей національного права України.

3. Користуючись Конституцією України, наведіть приклади уповноважуваних, зобов’язуваних та забороняючих конституційно-правових норм (3-4 норми) (письмово). Яка різниця між цими видами конституційно-правових відносин?

4. Користуючись Конституцією України, наведіть приклади конституційно-правових норм, внаслідок реалізації яких виникають конкретні, загальні конституційно-правові відносини і конституційно-правові стани (письмово). Яка різниця між цими видами конституційно-правових відносин?

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає специфіка норм матеріального та процесуального конституційного права України?

2. Роль та місце конституційного права у системі національного права України.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: природні та позитивіські джерела конституційного права, норма конституційного права, інститут конституційного права, конституційні правовідносини, конституційно-правова відповідальність

Тема 2. Конституція України та її розвиток.

Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення

1. Що означають такі поняття: «конституція матеріальна» і «конституція формальна»; «конституція юридична» і «конституція фактична»? Яке співвідношення між цими поняттями? Чи має з’ясування їхньої сутності яке-небудь практичне (чи тільки теоретичне) значення?

2. Політико-правова характеристика сучасного етапу становлення нової конституційної системи України.

3. Охарактеризуйте суб’єктів та процедуру права прийняття конституції.

4. Письмово проаналізуйте Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року №20-рп/2010. У справі за конституційним поданням 252

народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України“ від 8 грудня 2004 року № 2222–IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України)

Питання для самоконтролю:

1. За якими критеріями здійснюється класифікація конституцій?
2. Яка конституція є формальна, матеріальна, юридична та фактична?
3. Який зміст конституції України?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять:

Конституція, конституціоналізм, преамбула

Тема 3. Конституційний лад і його закріплення в Конституції України.
Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення

1. Письмово проаналізуйте «Декларацію про державний суверенітет України» від 16 липня 1990 року та «Акт проголошення незалежності України» від 24 серпня 1991 року. Яке значення цих актів?

2. Характеристика державно-політичного режиму в Україні.
3. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України.
4. Проаналізуйте декларацію прав національностей України.
5. Письмово проаналізуйте правову позицію Конституційного Суду України щодо розуміння принципу верховенства права (ст. 8 Конституції України). Рішення КСУ від 2 листопада 2004 року № 15-рп про призначення судом більш м'якого покарання.

6. Письмово проаналізуйте правову позицію Конституційного Суду України щодо поняття «соціальні цінності».

Питання для самоконтролю:

1. Поняття конституційного, державного, суспільного ладу.
2. Гуманістичні та демократичні засади конституційного ладу.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: державний лад, конституційний лад, суспільний лад

Тема 4. Основи правового статусу людини і громадянина.
Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення (самостійна робота)

1. Розкрийте зміст компетенції та ролі Президента України та Комісії при Президенті України з питань громадянства щодо вирішення питань громадянства.

2. Розкрийте зміст компетенції та роль МВС України щодо вирішення питань громадянства.

Питання для самоконтролю:

1. Яка структура правового статусу людини і громадянина?
2. Які підстави набуття та втрати громадянства України?

3. Права та обов'язки іноземців.
4. Відповідальність іноземців та осіб без громадянства.
5. Особливості конституційно-правового статусу різних видів іноземців.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: громадянство, іноземець, біженець, апатриди, біпатриди.

Тема 5. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина.

Самостійна робота - 6 годин

Письмово проаналізувати:

1. Рішення КСУ від 4 березня 2004 року № 5-рп у справі про доступність і безоплатність освіти.

2. Рішення КСУ від 19 квітня 2001 року № 4-рп у справі щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання.

3. Рішення КСУ від 12 червня 2007 року № 2-рп у справі про утворення політичних партій в Україні.

4. Рішення КСУ 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 у справі щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України.

5. Рішення КСУ від 14 липня 2021 року № 1-р/2021 «У справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної».

6. Рішення КСУ від 7 квітня 2021 року № 1-р(II)/2021 «У справі за конституційною скаргою громадянина України Дяченка Олександра Миколайовича та інших громадян України щодо відповідності Конституції України (конституційності) підпункту 13 пункту 4 розділу I Закону України "Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України" від 28 грудня 2014 року № 76-VIII» (Конституційний Суд України визнав неконституційною норму закону, якою Верховна Рада України уповноважила Уряд України визначати мінімальні розміри пенсії за інвалідністю громадянам України, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи).

Питання для самоконтролю:

1. Класифікація прав і свобод людини і громадянина.
2. Гарантії прав і свобод людини і громадянина.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: гарантії прав людини, економічні гарантії, політичні гарантії, соціальні гарантії

Тема 6. Народне волевиявлення.

Самостійна робота - 4 години

Питання для самостійного вивчення

1. Обґрунтуйте у чому полягає відмінність між поняттями «об'єктивне виборче право» та «суб'єктивне виборче право»?.

2. Проаналізуйте Рішення КСУ від 5 жовтня 2005 року № 6-рп у справі про здійснення влади народом.

3. Обґрунтуйте правові наслідки абсентеїзму.

4. Опрацюйте кримінальний та адміністративний кодекс України у частині відповідальності за порушення виборчого законодавства.

Питання для самоконтролю:

1. Які стадії виборчого процесу?

2. У чому сутність виборчих систем ?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: виборче право, мажоритарна виборча система, абсентеїзм.

Тема 7. Конституційна система органів державної влади.

Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення

1. Розкрийте роль механізму стримування і противаг в організації державної влади.

2. Проаналізуйте конституційно-правовий статус прокуратури в Україні.

3. Встановіть місце Вищої ради правосуддя в системі органів державної влади України.

4. Опрацюйте напрями реформування державного апарату України.

Питання для самоконтролю:

1. Яка система органів державної влади України?

2. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади.

3. Система органів виконавчої влади України в умовах децентралізації.

4. Контрольно-наглядові органи.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: механізм держави, апарат держави, принципи організації і діяльності державного апарату.

Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.

Самостійна робота - 4 години

Питання для самостійного вивчення:

1. Розкрийте види парламентів та ключові тенденції реформування їх компетенції.

2. У чому полягає сутність контрольно-наглядових повноважень парламенту?

3. Проаналізуйте стадії законодавчого процесу в Україні.

4. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 17 жовтня 2002 року №17-рп у справі щодо повноважності Верховної Ради України.

5. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 1 квітня 2008 року №4-рп у справі про Регламент Верховної Ради.

Питання для самоконтролю:

1. Які функції та повноваження Верховної Ради України?
2. Які види спеціальних парламентських процедур?
3. Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України.
4. Депутатський індемнітет.
5. Інститут депутатської недоторканності: зарубіжний досвід.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: парламент, парламентаризм, законодавство

Тема 9. Конституційно-правовий статус Президента України

Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення

1. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 10 грудня 2003 року № 19-рп у справі щодо недоторканності та імпичменту.
2. Проаналізуйте взаємовідносини Президента України з законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади.
3. Обґрунтуйте підстави дострокового припинення повноважень Президента України?
4. У чому полягає сутність процедури контрасигнації?

Питання для самоконтролю:

1. Роль Президента України в системі органів державної влади.
2. Які функції та повноваження Президента України?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: контрасигнація, промульгація, інавгурація

Тема 10. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади

Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення.

1. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 17 жовтня 2002 року №16-рп у справі про суміщення службової діяльності керівників органів виконавчої влади.
2. Письмово проаналізуйте Регламент Кабінету Міністрів України.
3. Письмово проаналізуйте положення Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року N 3166-VI .
4. Письмово проаналізуйте Закон України «Про столицю – місто-герой Київ» щодо повноважень Київської міської державної адміністрації.
5. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з місцевими державними адміністраціями

Питання для самоконтролю:

1. Яка система органів виконавчої влади?
2. Центральні органи виконавчої влади.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: уряд, компетенція, центральні органи виконавчої влади, резолюція недовіри.

Тема 11. Конституційні засади судової влади в Україні

Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення.

1. Письмово проаналізуйте:

- юрисдикцію Міжнародного кримінального суду;
- конституційно-правовий статус Вищої рада правосуддя;
- правовий статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Питання для самоконтролю:

1. Яка система судоустрою в Україні?
2. Які повноваження Конституційного Суду України?
3. Яка компетенція прокуратури України?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: правосуддя, судочинство, касація, апеляція

Тема 12. Територіальний устрій України.

Самостійна робота - 6 годин

Питання для самостійного вивчення.

1. Письмово проаналізуйте забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України.

2. Письмово проаналізуйте забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

3. Розкрийте особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях

Питання для самоконтролю:

1. Що розуміється під поняттям унітарна держава.
2. Що таке автономія і які є її види?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: унітаризм, адміністративна автономія, територіальна автономія.

Тема 13. Конституційні засади місцевого самоврядування

Самостійна робота - 4 години

Питання для самостійного вивчення.

1. Проаналізуйте рішення КСУ щодо відповідності Конституції України положень ч.5 ст.6, ч.1 ст.11, ч.4 ст.16, п.п. 3, 5, 6, 9, 10, 16 ч.1 ст.26, ч.3, 4 ст.41, ч.6 ст.42, ст.ст. 51-54, ч.4 ст.61, ч.1 ст.62, ч.1, 6, 7 ст.63, ч.4-6 ст.78, ч.3, 5, 7 ст.79, п.2 розділу 5 “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 9 лютого 2000 р.

1. Проаналізуйте сучасні тенденції добровільного об'єднання територіальних громад в Україні.

3. Розкрийте аспекти співвідношення: децентралізація та реформа місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю:

1. Яка система місцевого самоврядування в Україні?

2. Що є матеріальною, фінансовою основою місцевого самоврядування ?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування, органи самоорганізації населення.

6.2. Орієнтовний перелік питань для тестового контролю самостійної роботи

1. Поняття галузі конституційного права України.
2. Предмет і метод конституційного права України.
3. Поняття та характеристика системи галузі конституційного права України.
4. Поняття та характеристика конституційно-правових відносин.
5. Відповідальність у конституційному праві.
6. Охарактеризуйте джерела конституційного права.
7. Конституційне право України як наука.
8. Конституційне право як навчальна дисципліна
9. Поняття та сутність Конституції України.
10. Функції Конституції України.
11. Охарактеризуйте юридичні властивості Конституції України.
12. Класифікуйте конституції за видами.
13. Як співвідносяться між собою поняття конституція та конституціоналізм?
14. Охорона Конституції України.
15. Формальна та матеріальна, юридична та фактична конституції.
16. Дати визначення поняття та ознак конституційного ладу України.
17. Охарактеризуйте принципи конституційного ладу України.
18. Характеристика гарантій конституційного ладу України.
19. Державний лад України: поняття та принципи.
20. Механізм та функції Української держави.
21. Суспільний лад України: поняття, система, принципи.
22. Охарактеризуйте конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні.
23. Правосуб'єктність та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні.
24. Громадянство: поняття, суть, принципи.
25. Підстави набуття та припинення громадянства України.
26. Які повноваження органів, що беруть участь у вирішенні питання громадянства України?

27. Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та біженців.
28. Поняття, ознаки та властивості прав і свобод людини і громадянина в Україні.
29. Характеристика системи прав і свобод людини і громадянина в Україні.
30. Які складові елементи механізму реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні?
31. Характеристика гарантій реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні.
32. Які Ви знаєте конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні?
33. Яка соціальна функція виборів?
34. Характеристика принципів виборчого права.
35. Виборчий процес в Україні: поняття та стадії.
36. Виборчі системи. Виборча система України.
37. Поняття, склад, порядок формування та повноваження ЦВК, окружних та дільничних виборчих комісій.
38. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян.
39. Які ознаки органу державної влади?
40. Які види органів державної влади?
41. Якими основними принципами організації та діяльності керуються органи державної влади?
42. Конституційно-правове регулювання питань організації та діяльності органів державної влади.
43. Верховна Рада - парламент України. Поняття та ознаки парламенту.
44. Склад та структура Верховної Ради України.
45. Назвіть та охарактеризуйте функції та повноваження Верховної Ради України.
46. Які основні форми роботи Верховної Ради України?
47. Яке місце і роль Президента України в системі органів державної влади?
48. Охарактеризуйте інститут президентства.
49. Які Президент України видає акти?
50. Який склад та повноваження апарату Президента України?
51. Поняття виконавчої влади в Україні.
52. Система органів виконавчої влади в Україні.
53. Роль та місце виконавчої влади в системі державних органів України.
54. Які взаємовідносини органів виконавчої влади з державними органами України?
55. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України.
56. Склад та порядок формування Кабінету Міністрів України.
57. Повноваження Кабінету Міністрів України.
58. Організація роботи Кабінету Міністрів України.
59. Акти Кабінету Міністрів України.
60. Які функції та повноваження місцевих державних адміністрацій?
61. Охарактеризуйте конституційні засади правосуддя.
62. Конституційний Суд України: склад, порядок формування та повноваження.
63. Які Конституційний Суд України приймає акти?

64. Поняття судоустрою України.
65. Функції та повноваження спеціалізованих судів
66. Поняття, система, функції, повноваження та акти органів прокуратури України.
67. Поняття територіального устрою України.
68. Система адміністративно-територіального устрою України.
69. Які види автономій ви знаєте?
70. Автономна Республіка Крим - територіальна автономія у складі України.
71. Виокреміть поняття та ознаки місцевого самоврядування.
72. Становлення місцевого самоврядування в Україні.
73. Що є територіальною, матеріальною і фінансовою основами місцевого самоврядування?
74. Яка сфера компетенції та акти місцевого самоврядування?
75. Які ви знаєте органи і посадові особи місцевого самоврядування?
76. Порядок утворення та повноваження виконавчих органів сільських, селищних та міських рад.
77. Повноваження сільського, селищного та міського голови.
78. Особливості статусу районних та обласних рад як органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
79. Які ви знаєте органи самоорганізації населення?
80. Організація роботи депутатів місцевих рад.

7. Індивідуальні завдання (курсіві, дипломні роботи)

Тематика курсових робіт, вимоги до їх написання і оформлення, критерії оцінювання встановлено Методичними рекомендаціями щодо підготовки курсових робіт з дисципліни «Конституційне право».

8. Методи навчання та контролю

Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка виконаних завдань, тестовий і рейтинговий контроль. Контроль успішності здобувачів вищої освіти з кожної навчальної дисципліни поділяється на поточний і підсумковий контроль.

Для ефективної перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи і форми контролю: 1) метод усного контролю; 2) метод письмового контролю; 3) метод тестового контролю; 4) метод програмованого контролю.

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до програми, робочої програми, силабусу.

Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. У процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувача щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних

матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Підсумковий контроль – контроль навчальних досягнень здобувачів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі заліку або іспиту (якщо дисципліна вивчається впродовж декількох академічних періодів, то підсумковий контроль може проводитися за частиною дисципліни, вивченої в даному академічному періоді). Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

9. Критерії оцінювання результатів навчання

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив від 90% тестових завдань.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 75–90% тестових завдань.
3	У цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60–75% тестових завдань.
2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив до 60% тестових завдань.

10. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування, аналізу ділових ситуацій, ділових ігор) або письмовий (у вигляді контрольної роботи, тестів). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає три теоретичних питання.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанційного навчання

Обладнання. Для закріплення теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти за темами навчальної дисципліни можливе використання залу судових засідань, навчально-тренувальних полігонів.

Програмне забезпечення. Для забезпечення можливості організації дистанційного навчання може використовуватися платформа Zoom, середовище Classroom, Moodle «Мудл», Соціальні мережі та Telegram.

12. Перелік контрольних питань по темам

Тема 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО – ПРОВІДНА ГАЛУЗЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

- 1.Поняття галузі конституційного права України.
- 2.Предмет і метод конституційного права України.
3. Поняття та характеристика системи галузі конституційного права України.
4. Поняття та характеристика конституційно-правових відносин.
- 5.Відповідальність у конституційному праві.
- 6.Охарактеризуйте джерела конституційного права.
- 7.Конституційне право України як наука.
8. Конституційне право як навчальна дисципліна

Тема 2. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЗВИТОК

- 1.Поняття та сутність Конституції України.
2. Функції Конституції України.
2. Охарактеризуйте юридичні властивості Конституції України.
- 3.Класифікуйте конституції за видами.
4. Як співвідносяться між собою поняття конституція та конституціоналізм?
5. Охорона Конституції України.

Тема 3. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЛАД І ЙОГО ЗАКРІПЛЕННЯ В КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

1. Дати визначення поняття та виокремити ознаки конституційного ладу України.
2. Охарактеризуйте принципи конституційного ладу України.
3. Характеристика гарантій конституційного ладу України.
4. Державний лад України: поняття та принципи.
5. Механізм та функції Української держави.
6. Суспільний лад України: поняття, система, принципи.
7. Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України.
8. Гуманістичні та демократичні засади конституційного ладу України.
9. Народний суверенітет і його співвідношення з національним та державним суверенітетом. Конституційне закріплення народного суверенітету та форми здійснення народовладдя.
10. Форма правління за Конституцією України.
11. Форма державного устрою за Конституцією України.

Тема 4. ОСНОВИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

1. Охарактеризуйте конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні.
2. Правосуб'єктність та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні.
3. Громадянство: поняття, суть, принципи.
4. Підстави набуття та припинення громадянства України.
5. Які повноваження органів, що беруть участь у вирішенні питань громадянства України?
6. Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та біженців.

Тема 5. КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

1. Поняття, ознаки та властивості прав і свобод людини і громадянина в Україні.
2. Характеристика системи прав і свобод людини і громадянина в Україні.
3. Які складові елементи механізму реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні?
4. Характеристика гарантій реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні.
5. Які Ви знаєте конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні?
6. Які Ви знаєте особисті права і свободи?
4. Які Ви знаєте політичні права і свободи?
5. Які Ви знаєте економічні, соціальні та культурні права і свободи?
6. Охарактеризуйте гарантії конституційних прав і свобод людини та громадянина

Тема 6. НАРОДНЕ ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ

1. Яка соціальна функція виборів?
2. Характеристика принципів виборчого права.
3. Виборчий процес в Україні: поняття та стадії.
4. Виборчі системи. Виборча система України.
5. Поняття, склад, порядок формування та повноваження ЦВК, окружних та дільничних виборчих комісій.
6. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян.

Тема 7. КОНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

1. Які ознаки органу державної влади?
2. Які види органів державної влади?
3. Якими основними принципами організації та діяльності керуються органи державної влади?
4. Охарактеризуйте механізм стримувань і противаг.
5. Розкрийте державний апарат України.

Тема 8. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

1. Конституційно-правове регулювання питань організації та діяльності органів державної влади.
2. Верховна Рада - парламент України. Поняття та ознаки парламенту.
3. Склад та структура Верховної Ради України.
4. Функції та повноваження Верховної Ради України.
5. Які основні форми роботи Верховної Ради України?

Тема 9. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

1. Яке місце і роль Президента України в системі органів державної влади?
2. Охарактеризуйте інститут президентства.
3. Які видає акти Президента України?
4. Який склад та повноваження апарату Президента України?
5. Функції Президента України в умовах парламентсько-президентської республіки

Тема 10. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

1. Поняття виконавчої влади в Україні.
2. Система органів виконавчої влади в Україні.
3. Роль та місце виконавчої влади в системі державних органів України.
4. Які взаємовідносини органів виконавчої влади з державними органами України?

5. Конституційний статус Кабінету Міністрів України.
6. Склад та порядок формування Кабінету Міністрів України.
7. Повноваження Кабінету Міністрів України.
8. Організація роботи Кабінету Міністрів України.
9. Акти Кабінету Міністрів України.
10. Які функції та повноваження місцевих державних адміністрацій?

Тема 11. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

1. Охарактеризуйте конституційні засади правосуддя.
2. Конституційний Суд України: склад, порядок формування та повноваження.
3. Які Конституційний Суд України приймає акти?
4. Система судоустрою України.
5. Функції та повноваження спеціалізованих судів.
6. Поняття, система, функції, повноваження та акти органів прокуратури України.

Тема 12. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ

1. Поняття територіального устрою України.
2. Система адміністративно-територіального устрою України.
3. Які види автономій ви знаєте?
4. Забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України.
5. Забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.
6. Особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях.

Тема 13. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Сформулюйте поняття та ознаки місцевого самоврядування.
2. Становлення місцевого самоврядування в Україні.
3. Що є територіальною, матеріальною і фінансовою основами місцевого самоврядування?
4. Яка сфера компетенції та акти місцевого самоврядування?
5. Які Ви знаєте органи і посадові особи місцевого самоврядування?
6. Порядок утворення та повноваження виконавчих органів сільських, селищних та міських рад.
7. Повноваження сільського, селищного, міського голови та старости.
8. Особливості статусу районних та обласних рад як органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
9. Які Ви знаєте органи самоорганізації населення?
10. Організація роботи депутатів місцевих рад.

13. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон

України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є:

1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого навчального закладу (п. 4 статті 10 ЗУ «Про вищу освіту»).

За рекомендацією МОН України розподіл балів з яких формується рейтинг компетентності здобувача вищої освіти відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

Рейтинг компетентності курсантів (слухачів, студентів) з навчальної дисципліни.

Рейтинг компетентності курсанта (слухача, студента) з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою: максимальний рейтинг з навчальної роботи – 60 балів (мінімальний 30 балів), максимальний рейтинг з підсумкового контролю – 40 балів. Якщо курсант (слухач, студент) не зміг отримати мінімальної кількості балів з навчальної роботи (30 балів) або його загальний рейтинг компетентності складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

Якщо курсант (слухач, студент) виявляє бажання займатися науковою роботою то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності курсанта (слухача, студента) з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Рейтинг з навчальної роботи курсанта (слухача, студента)

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, лабораторні, практичні, семінарські заняття) та *самостійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи курсанта (слухача, студента) з дисциплін, що забезпечуються кафедрою здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 2 до 5. Важливо пам'ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи

¹ Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума $55+35+20=110$, *загальний рейтинг компетентності* курсанта (слухача, студента) 100 балів.

бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача вищої освіти

Бали	Вид рівня компетентності	Критерій оцінювання компетентності	
2	Рецептивно-продуктивний	<i>Незадовільний</i>	У курсанта (слухача, студента) <i>відсутні знання</i> навчального матеріалу або він відмовляється від відповіді.
		<i>Низький</i>	Курсант (слухач, студент) має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
		<i>Мінімальний</i>	Курсант (слухач, студент) має <i>безсистемні знання</i> , допускає формально-логічні помилки при формулюванні понять, класифікаційних критеріїв та їхньому тлумаченні. Хаотично і невпевнено викладає матеріал, не здатен відділяти головне від другорядного, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Репродуктивний	<i>Достатній</i> Курсант (слухач, студент) має <i>базові знання</i> з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.	

4	Конструктивно-варіативний	Добрий	Курсант (слухач, студент) має <i>грунтовні знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Творчий	Відмінний	<i>рівень компетентності.</i> Курсант (слухач, студент) має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи курсанта (слухача, студента) визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу курсанта (слухача, студента) отриманого на семінарських заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал курсанта (слухача, студента) визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни поділених на кількість відповідей курсанта (слухача,

студента) з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)². *При визначенні середньоарифметичного балу курсанта (слухача, студента) необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отриманні курсантом (слухачем, студентом) не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал курсанта менший 2,5 курсант (слухач, студент) вважається таким, що має академічну заборгованість і не допускається до підсумкового контролю.*

Рейтинг з підсумкового контролю курсантів (слухачів, студентів)

Відповідно до навчального плану підсумковий контроль з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою передбачений у формі екзамену або заліку.

Залік або екзамен із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються курсанту (слухачу, студенту). Максимальна кількість балів з підсумкового контролю курсантів (слухачів, студентів) становить 40 балів. Форму білету підсумкового контролю наведено в Додатку 1. Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість курсантів (слухачів, студентів) у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць.

Білет підсумкового контролю мають складатися з теоретичних і практичних питань. Білет підсумкового контролю мають відповідати таким вимогам:

– кожне питання бажано розпочинати словами: обґрунтувати..., проаналізувати..., дати оцінку..., довести... тощо, щоб забезпечити перевірку вміння курсантів (слухачів, студентів) використовувати набуті знання для вирішення практично спрямованих завдань;

– складність білетів має бути приблизно однаковою і дозволяти курсанту (слухачу, студенту) за час, відведений для відповіді, глибоко та повно розкрити зміст усіх питань;

– при формулюванні завдань (питань) необхідно використовувати поняття, терміни, назви, позначення тощо відповідно до програми навчальної дисципліни.

Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни³.

Оцінювання компетентності курсанта (слухача, студента) під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-

² Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості курсант (слухач, студент) має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 2 балів (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті курсант був у добовому наряді отримав Н яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+4+3+4) \div 4 = 3,5$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи курсанта (слухача, студента) буде $3,5 \times 12 = 42$.

³ Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю курсанта (слухача, студента) визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу курсанта (слухача, студента) отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал курсанта (слухача, студента) з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁴.

Рейтинг наукової роботи курсанта (слухача, студента)

За результатами семестрової наукової роботи курсанта (слухача, студента) його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу курсантів (слухачів, студентів) нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень курсанта (слухача, студента)

<i>Результати творчої роботи курсанта (слухача, студента)</i>	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт курсантів (слухачів, студентів) факультету (інституту), приз за експонат на виставці курсантських (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів

⁴ Наприклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 3 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5+3) \div 4) \times 8 = 30$. Або інший приклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5) \div 3) \times 8 = 32$. Або ще приклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((4+5) \div 2) \times 8 = 36$.

<i>Результати творчої роботи курсанта (слухача, студента)</i>	Рівень результативності та додаткові бали
патентування.	
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

Фіксація результатів компетентності курсанта (слухача, студента)

Для занесення результатів компетентності курсанта (слухача, студента) у відомість обліку успішності, залікову книжку курсанта (слухача, студента) використовується таблиця співвідношення між рейтингом курсанта (слухача, студента) та ECTS оцінками (табл. 3).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Накопичення балів з тем за усі види робіт (<i>max 60 балів</i>)													Підсумковий контроль (<i>max 40 балів</i>)	Підсумкова кількість балів (<i>max 100 балів</i>)
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Екзамен	
5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	40 б.	100 б.

14. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. Ст. 502.
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 31. Ст. 429.
4. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3671-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
5. Виборчий кодекс України: Закон України від 19 грудня 2019 р. № 396-IX (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV (із змін.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
7. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
8. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 3 лютого 2015 р. № 141-VIII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/141-19>
9. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26.01.2021 р. № 1135-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
10. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
11. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
12. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 3 квітня 2003 р. 661-IV (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>
13. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста: Закон України від 23 вересня 1997 р. № 540/97-ВР (із змін) (назва Закону в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-вр#Text>
14. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
15. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
16. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 р. № 3855-XII (в ред. Закону від 21 вересня 1999 р. № 1079-XIV) (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
17. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII (зі змін.) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
18. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

19. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

20. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 р. № 1207-VII (із змін.) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>

21. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 р. № 192-VIII (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19>

22. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

23. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 р. № 2704-VIII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>

24. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5207-VI (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

25. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI (із змін.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

26. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (в ред. Закону від 13 січня 2011 р. № 2938-VI) (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

27. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII (із змін.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

28. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР (в ред. Закону від 22 грудня 2005 р. № 3277-IV) (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>

29. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>

30. Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2849-IX (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

31. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

32. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

33. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27 квітня 2021 р. № 1414-IX (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

34. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>

35. Про національні меншини (спільноти) України: Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2827-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text>

36. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

37. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>

38. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

39. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

40. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page7>

41. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>

42. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 р. № 576-VIII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-19>

43. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

44. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

45. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 2 травня 2023 р. № 3077-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text>

46. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>

47. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (в ред. Закону від 22 березня 2001 р. № 2328-III) (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

48. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15 січня 1999 р. № 401-XIV (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-14>

49. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

50. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

51. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>

52. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

53. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 р. № 1932-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15/page2>

Основна література:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування: посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2019. 211 с.

2. Дотримання прав людини в правоохоронній діяльності: навч. посіб. / І. П. Андрусак, Д. Є. Забзалюк, П. М. Лепісевич та ін.; за заг. ред. Д. Є. Забзалюка, Р. Б. Тополевського. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2803/3/and.pdf>

3. Івановська А. М. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 2 ч.]; Хмельниц. ун-т упр. та права. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2018. Ч. 1. 2018. 591 с.

4. Конституційне право : навчальний посібник / За редакцією В. О. Кучера. Львів : ЛьвДУВС, 2024. 452 с.

5. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава мудрого. 2-ге вид., перероб. й допов. Х.: Право, 2024. 672 с.

6. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51772/1/КПУ_2023_друк.pdf

7. Конституційне право України: підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.

8. Конституційне право: навч. посібник / Д. Терлецький, М. Афанасьєва, Ю. Батан [та ін.]; за заг. ред. Д. Терлецького; НУ «Одес. юрид. академія». Одеса: Фенікс, 2023. 584 с.

9. Конституційне право: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер, М. І. Козюбра, О. М. Лисенко, А. А. Мелешевич. К.: ВАІТЕ, 2021. 528 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf

10. Конституційне право: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/76fad686-f9c4-4aa7-b66a-5ee94eb17d75>

11. Конституційні засади сучасного державотворення: навч. посіб. у питаннях і відповідях. Харків: Право, 2017. 303 с.

12. Кучук А. М. Конституційне право: Навчально-методичний посібник. Ч. 1 / А. М. Кучук, Ю. С. Завгородня. Дніпро : Середняк Т.К., 2023. 128 с.

13. Любченко П. М. Муніципальне право: підручник. Харків: Право, 2019. 510 с.

14. Панкевич О. З. Державне право зарубіжних держав: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 259 с.

15. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 327 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29207/1/Savchyn_Comparative%20Constitutional%20Law.pdf

16. Савчин М.В. Порівняльне конституційне право: підручник, 3-тє вид. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 596 с.

17. Слінько Т.М., Дахова І.І., Байрачна Л.К. Конституційне право: Навч. посібник. К.: Право. 2024. 372 с.

18. Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс. Юрінком Інтер. 2023. 556 с.

Додаткова література:

1. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / Н. М. Бакаянова, А. В. Кубаєнко, О. Г. Свида. Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.
2. Баковецька О. Волонтерський рух в Україні на сучасному етапі розвитку. *Літопис Волині*. 2021. № 23. 36–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2020.23.06>
3. Бакумов О. С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах та проблеми його реалізації: монографія. Харків: Право, 2015. 248 с.
4. Бакумов О. Відповідальність Парламенту України в системі юридичної відповідальності держави: конституційно-правовий аналіз. *Право України*. 2019. № 7. С. 198–217.
5. Бакумов О. С. Президент України в системі гарантування юридичної відповідальності держави: конституційно-правовий аналіз. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. Спецвип., т. 2. С. 24–30. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9135?show=full>
6. Барабаш Ю., Берченко Г. Чи здатна захистити себе демократія в умовах війни? (На досвіді державного будівництва під час російської агресії). *Право України*. 2023 р. №1. С. 54-75.
7. Бараненко Д. В. Принципи діяльності центральних органів виконавчої влади. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2020 № 46. С. 25–29. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc46/7.pdf>
8. Берназюк І. М. Програма діяльності Кабінету Міністрів України: поняття, сутність та значення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 4. С. 26–28. URL: http://lsej.org.ua/4_2017/7.pdf
9. Берназюк Я.О. Легітимні очікування (reasonable expectations) як складова принципу юридичної визначеності у вітчизняній та європейській судовій практиці. *Науково-теоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка»*. 2021. № 2. С. 13-28.
10. Берч В. Зміст, спрямування та наповненість конституційно-правової гарантії права на спорт *Український часопис конституційного права*. 2023. № 1. С. 48-55. Бисага Ю., Придачук О. Народовладдя в Україні як принцип формування органів державної влади. *Український часопис конституційного права*. 2023. № 1. С. 3-10.
11. Бесчастний В., Терлецький Д., Запорожець В. Конституційна скарга: у пошуках балансу між публічним та приватним інтересом. *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. № 5. С. 22–34. URL: <https://web.ccu.gov.ua/library/konstytuciyuna-skarga-u-poshukah-balansu-mizh-publichnym-ta-pryvratnym-interesom>
12. Бондаренко Б. Зміна ролі Конституційного Суду внаслідок конституційної реформи (аналіз діяльності 2018 року). *Український часопис конституційного права*. 2019. № 1. С. 51-58.
13. Боняк В. О. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності: навчальний посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017.

224 с.

14. Боровик А. В. Мандзик П. І. Адміністративно-правові засади розвитку системи правосуддя з урахуванням найкращих міжнародних стандартів та практик: монографія. Одеса: Вид-во «Юридика», 2023. 218 с. URL: <http://dspace.megu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/4030/1/>

Боровик_Мандзик_Адміністративно_правові_засади_розвитку_системи.pdf

15. Буханевич О. М., Івановська А. М. Конституційний Суд України: до питання про місце в системі розподілу влад. Публічне право. 2020. № 3 (39). С. 17–27. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/39/pdf/2.pdf>

16. Буханевич О.М., Кузніченко С.О., Мерник А.М. Зарубіжний досвід конституційно-правового регулювання обмеження прав людини в умовах надзвичайного та воєнного станів. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 2. С. 56-65.

17. Величко Д.М., Савицька Л.С. Проблемні аспекти застосування практики Європейського суду з прав людини національними судами. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. № 1. С. 139-143.

18. Венгер В. Забезпечення системності національного законодавства в умовах війни: парламентський практичний вимір. Право України. 2023 р. №1. С. 76-93. 55. Віткова В.С. Система гарантій конституційного права на інформацію. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. № 2. С. 30-33.

19. Верховенство конституційних норм у національній системі права: монографія / Поличко Т. В., Бисага Ю. М., Берч В. В., Дешко Л. М., Нечипорук Г. Ю., Петрецька Н. І.; Ужгород. нац. ун-т; Ін-т держави і права країн Європи. Ужгород: РІК-У, 2021. 220 с.

20. Власенко В. В., Луценко В. Р. Еволюція інституту президентства та його трансформація в сучасній Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 68–71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/13>

21. Гамбург Л. С. Державна влада: територіальний устрій і децентралізація: монографія. Lambert Academic Publishing, 2018. 220 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/10524/1/Монографія.pdf>

22. Гбур З. В., Галушкіна Л. В., Акімов О. О. Кабінет Міністрів України: функції, повноваження та відповідальність. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2022. № 5. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/5_2022/5.pdf

23. Герасименко Є. До поняття та класифікації іноземних громадян та осіб без громадянства. Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право. 2020. № 2 (46). С. 45–51. URL: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/226610/226182>

24. Герасимчук С.С. Правові засади розвитку громадянського суспільства в Україні в умовах перехідного періоду. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. № 1. С. 26-20.

25. Годованик Є. В. Ефективність конституційно-правових норм в умовах сучасного розвитку системи права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2020. 40 с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44666/5/Годованик%20автореферат_2020.pdf

26. Гончарова К.А. Поняття «організаційно-правова форма» в

муніципальному та цивільному праві. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. № 1. С. 31-35.

27. Грень Н.М. Гарантування правової політики недискримінації. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. № 2. С. 17-20.

28. Грень Н.М. Розрізнення між поколіннями як підґрунтя дискримінації за віковою ознакою. Європейські перспективи. 2021. №2. С. 10-14.

29. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. К.: «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3750/1/Грицай%20І.О._монографія.pdf

30. Гудзь Л., Гудзь Т. Принцип загального виборчого права: міжнародні стандарти та перспективи законодавчої реалізації в Україні. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. 2020. С. 30–39. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/16370/>

31. Гудзь Т. І. Верховенство конституції як принцип засад конституційного ладу України. Конституція України: ціннісний вимір 25-річного досвіду державотворення та правотворення: Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23 черв. 2021 р.) / КНУ ім. Т. Шевченка. Київ, 2021. С. 154–156.

32. Гудзь Т. І. Форми посягання на конституційний лад України // Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у майбутнє: тези доп. міжнарод. наук.-практ. конф. (Харків, 22 лист. 2019 р.). Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х.: ХНУВС. С. 132–133. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/22_11_2019/pdf/61.pdf

33. Гудзь Т. І., Мальцев В. В. Міжнародні стандарти права на достатній життєвий рівень та їх вплив на законодавство України. Право і безпека. 2022. № 4 (87). С. 94–107. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.4.08>

34. Гусарєв С.Д., Старицька О.О. Правове регулювання надання медичної допомоги в Україні. Збірник «Держава і право». 2021. Випуск 89. С. 23-34.

35. Демиденко В. О. Верховенство права як аксіологічна вершина системи принципів місцевого самоврядування. Науково-теоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка». 2019. № 3(87). С. 167-176. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.87.167-176>

36. Демиденко В. О. Виключення рф з ООН як запорука забезпечення міжнародної безпеки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародне та європейське право в сучасних умовах воєнної агресії рф проти України: проблеми і перспективи розбудови громадянського суспільства та формування нової архітектури світової безпеки» 16 травня 2023 року організована Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, НН Інститутом міжнародних відносин. С. 25-28.

37. Демиденко В.О. Аксіологія нового світового порядку: право сили чи сила права. Матеріали круглого столу "Загально-теоретичні аспекти захисту прав людини в умовах сьогодення", НАВС (Київ, 06 грудня 2024 року). С. 62-65.

38. Демиденко В.О. Вплив євроінтеграційного курсу України на європейське та національне муніципальне право в умовах сучасної гібридної війни. Філософські та методологічні проблеми права. 2024. № 1. С. 71-81. DOI: <https://doi.org/10.33270/01242702.71>

39. Демиденко В.О. Гомеостаз в теорії та практиці муніципального права як комплексної галузі України. Філософські та методологічні проблеми права. 2019. №2. С.109-115.

40. Демиденко В.О. Екологічна безпека та рівновага як цінність муніципалізму: сучасні виклики та стратегія розвитку. Наше право. 2025. №2. С. 40-49.

41. Демиденко В.О. Забезпечення права кожного на достатній життєвий рівень в умовах воєнного стану та післявоєнний період. зб. тез доп. Шостої Міжнар. наук.- практ. конф. «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики» (м. Київ, 6 лип. 2023 р.). – Харків : Право, 2023. С 167-172.

42. Демиденко В.О. Ієрархічна система загальнодержавних джерел муніципального права України. Філософські та методологічні проблеми права. 2023. № 1. С. 63-71.

43. Демиденко В.О. Консонас функцій держави та місцевого самоврядування в контексті сталої еволюції муніципального права. Європейські перспективи. 2023. № 4. С. 276-282. DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2023.4.44>

44. Демиденко В.О. Кореляція між муніципально-правовою відповідальністю та популізмом як фактором сучасної деградації істеблішменту та публічної влади. Європейські перспективи. 2025. №1. С. 55-66. DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.8>

45. Демиденко В.О. Модернізація інституту правосуб'єктності територіальної громади в умовах воєнного стану, післявоєнного розвитку України та Європи. Філософські та методологічні проблеми права. 2023. № 2. С. 82-90. DOI: <https://doi.org/10.33270/02232602.82>

46. Демиденко В.О. Муніципальна нормотворчість та муніципальна правотворчість: аспекти співвідношення. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2019. №18. С. 23-32.

47. Демиденко В.О. Новелізація інститутів зупинення та судового скасування рішень органів та посадових осіб місцевого самоврядування України в контексті євроатлантичної інтеграції. Слово Національної школи суддів. 2024. № 4. С. 62-73. DOI [10.37566/2707-6849-2024-4\(49\)-5](https://doi.org/10.37566/2707-6849-2024-4(49)-5)

48. Демиденко В.О. Особливості реалізації фіскальної функції Української держави на загальнонаціональному та муніципальному рівнях в сучасних умовах. Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект. Матеріали круглого столу (Київ, 10 грудня 2024 року). Київ: Маріупольський державний університет, 2024. С. 18-20.

49. Демиденко В.О. Розвиток партисипативної демократії як один із головних напрямів муніципальної реформи в Україні. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Децентралізація публічної влади в Україні: здобутки, проблеми та перспективи» 12 травня 2023 року організована Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України, Львівським національним університетом імені Івана Франка. – Київ; Львів; Щецин: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. С. 133-137.

50. Демиденко В.О. Роль місцевого самоврядування в реінтеграції деокупованих територій України. Аналітично-порівняльне правознавства. 2024. № 4. С. 58-64 DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.8>

51. Демиденко В.О. Цифрова модернізація муніципальної влади в Україні: виклики та перспективи. Матеріали науково-практичної конференції «Міхновські юридичні читання». Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького 31 березня 2025 року. С. 143-148.

52. Демиденко В.О. Цифрова трансформація та амбідекстерність муніципальної влади: міжнародні тренди та національні особливості. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2025. № 1. С. 67-77. DOI: 10.33270/02252901.8

53. Демиденко В.О., Камінська Н.В., Остудімов Б.А. Забезпечення гендерної рівності в енергетичному секторі. *Європейські перспективи*. 2024. №1. С. 295-304. DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2024.1.44>

54. Діяльність народного депутата України у Верховній Раді України: Посібник для народних депутатів України / Лінецький С. В., Крижанівський В. П., Крук О. І. К.: Друкарський дім Олега Федорова, 2019. 104 с. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00XC8V.pdf

55. Добровольська Н. В., Хамходера О. П. Офіс Президента України як державний орган (у контексті антикорупційного законодавства). *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 2 (68). С. 82–90. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/2_2020/16.pdf

56. Дрьомов С. В. Інститут громадянства як регулятор впливу на стан забезпечення національної безпеки України: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2017. 52 с. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Institut_Gromadyanstva_Print_Bleed=3mm-b18af.pdf

57. Євстігнєєв А.С. Позитивна дискримінація як метод забезпечення принципу рівності за виборчим законодавством України. *Право.UA*. 2023 р. №2. С. 5-11.

58. Єрмолаєв В. Вищі представницькі органи влади в Україні: історія, теорія та практика: монографія. Харків: Право, 2017. 448 с.

59. Журавель Я. В. Нормативно-правовий рівень оптимізації системи центральних органів виконавчої влади в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 1 (30). С. 72–76.

60. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики: навч. посіб. / за ред. Н. Камінської. Київ, 2018. 285 с.

61. Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 липня 2022 року). Кропивницький: ДонДУВС, 2022. 398 с. URL: https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/08/materialy_konferencziyi_donduvs_01_07_2022.pdf

62. Задорожня Г. В. Конституційно-правовий статус глави держави в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз монографія. Київ: Алерта, 2016. 552 с.

63. Закоморна К., Юхименко Д. Досвід функціонування інституту глави держави в системі стримувань та противаг у пострадянських країнах: перспективи для України. *Право і суспільство*. 2021. № 5. С. 122–126. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2021/5/21.pdf>

64. Запорожець В. Умови прийнятності конституційних скарг: законодавче врегулювання та практика Конституційного Суду України. *Український часопис*

конституційного права. 2020. № 3. С. 25–50.

65. Зубенко Г. В. Форми парламентської відповідальності члена уряду: порівняльно-правовий аспект. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2019. Вип. 27. С. 49–54.

66. Зуй В. В. Співвідношення понять «захист і охорона суб'єктивних публічних прав» та «відповідальність за порушення суб'єктивного публічного права». Актуальні проблеми держави і права. 2021. С. 22-27.

67. Івановська А. М. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 2 ч.]; Хмельниц. ун-т упр. та права. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2018. Ч. 1. 2018. 591 с.

68. Івановська А. М. Розмежування судового та конституційного контролю: теоретико-правовий аспект. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 3. С. 234–237. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2020/58.pdf

69. Калінкін А. С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики. Монографія. Харків: Фенікс, 2018. 152 с.

70. Камінська Н. В., Демиденко В. О. Реалії і тенденції розвитку електронної демократії на місцевому рівні: спільні виклики для ЄС та України. *Право України*. 2025. №4. С. 9-25.

71. Камінська Н. В., Демиденко В. О. Україна – рушійна сила утвердження свободи, демократії, безпеки, прав людини та верховенства права як першооснови нового світового і європейського правопорядку. *Право України*. 2025. №3. С. 25-43.

72. Кириченко Ю., Давлетова Г. Роль політичних партій у сучасних процесах державного будівництва в Україні. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 3. С. 7–12. URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/01/s3_ua/3.pdf

73. Клименко О. М., Данилюк Ю. В. Конституційно-правовий статус народного депутата України: проблемні питання та підходи до їх вирішення. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2020. Вип. 4. С. 50–59.

74. Ключковський Ю. Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія. Київ: Ваіте, 2018. 908 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/8/401765.pdf>

75. Ковальчук Ю. М. Досвід зарубіжних країн із регулювання діяльності виконавчих органів місцевих рад на базовому рівні. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. № 1. С. 36-40.

76. Ковтун В., Зезуль Ю. Адміністративно-територіальний устрій як елемент конституційного дизайну. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 5. С. 127–131. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/5/22.pdf>

77. Коломієць Ю. М. Проблема конституційного регулювання промульгації законів Президентом України. Конституція України: ціннісний вимір 25-річного досвіду державотворення та правотворення: Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23 червня 2021 р.) / КНУ ім. Т. Шевченка. Київ, 2021. С. 221–224.

78. Коломієць Ю. М., Гудзь Л. В. Правопорушення на виборах в Україні та

шляхи їх подолання. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal)*. 2019. № 6 (46). С. 51–54.

79. Коломійцев П. Конституційний зміст норми закону під час розгляду конституційних скарг Конституційним Судом України. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 6. С. 128- 134.

80. Конституційне право зарубіжних країн: підручник / Н. В. Мішина, В. О. Міхальов, В. О. Куранін та ін.; за ред. Н. В. Мішиної, В. О. Міхальнової. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 644 с.

81. Конституційне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів / І. Тетарчук, Т. Дяків. К.: Видавництво Центр навчальної літератури. 2020. 218с.

82. Конституційне право України: підручник / [Алмаші І. М. та ін.; уклад.: Коцкулич В. В., Джуган В. В.]; Держ. ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», юрид. ф-т, каф. конституц. права та порівнял. правознавства. 8-е вид., перероб. та допов. Ужгород: Гельветика, 2018. 409 с.

83. Конституційне право України: підручник / Т. М. Слінько, Л.І.Летнянчин, В.П. Колісник та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.

84. Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти: Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів. 2021. № 5-6. 101 с.

85. Конституційний Суд України. Каталог юридичних позиції. URL: <https://csu.gov.ua/zagolovok/katalog-yurydychnyh-rozysiy>

86. Конституційно-правові засади інтеграції до Європейського Союзу : XVII Тодиківські читання : зб. тез наук. доп. і повідомл. Міжнар. наук. конф. (14 листоп. 2024 р.), м. Харків / редкол.: Т. М. Слінько (голова) та ін. ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2024. 288 с.

87. Конституція України / упоряд.: Л. І. Бірюк, Н. І. Адамчик, Є. Г.Кудлай [та ін.]. Київ: ВАІТЕ, 2021. 324 с.

88. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналітичний огляд та коментар) / А. Стрижак. К.: Ін Юре, 2010. 629 с.

89. Корольчук О.Л. Національна стійкість до демократії: український досвід. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 2. С. 3446.

90. Косілова О.І., Федірко І.П. Політична участь в умовах партиципаторної та дорадчої демократії: новітні підходи, сучасне трактування. Науковотеоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка». 2021. № 2. С. 28-40.

91. Костров В.О. Концепція соціальної і правової держави в Україні: теоретичний та конституційно-правовий аспекти. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. № 1. С. 41-45.

92. Кресіна І. О., Стойко О. М. Чинники посилення політико-правового статусу міст. Збірник «Держава і право». 2021. Випуск 89. С. 221-230.

93. Кучук А. М., Завгородня Ю. С. Конституційне право. Частина 1: Навчально-методичний посібник. Дніпро: Середняк Т. К., 2023. 128 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/11008/1/БЛОК_Андрей_Кучук_книги_за_мовлення_від_23_02_23.pdf

94. Левченко Н., Калюженко А. Молодіжні громадські організації як чинник

формування соціальної активності молоді: правові засади. Соціальна робота та соціальна освіта. 2019. Вип. 3. С. 133–141.

95. Летнянчин Л.І., Слінько Т. М. Конституційне право України: навч. посібник. К.: Право, 2021. 368 с.

96. Лісовська Ю. П., Лісовський П. М., Подоляка С. А. Правова держава: історія, теорія, методологія: навч. посіб. / Ю. П. Лісовська, П. М. Лісовський, С. А. Подоляка. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 348 с. URL: <http://dcmaup.com.ua/assets/files/pravova-derzhava.pdf>

97. Магновський І.Й. Децентралізація публічної влади – невід’ємна складова розвитку громадянського суспільства в Україні: теоретико-правовий аспект. Науково-теоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка». 2021. № 2. С. 49-59.

98. Магновський І.Й. Право громадян України на достатній життєвий рівень як один із ключових факторів розбудови соціальної держави. Науковотеоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка». 2021. № 1. С. 44-52.

99. Максимов С.І., Сатохіна Н.І. Верховенство права і надзвичайний стан: генезис проблеми. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 2. С. 47-54.

100. Макушев П.В., Хрідочкін А.В., Блінова Г.О., Талдикін О.В. Сучасна модель державної виконавчої служби в системі органів державної влади України. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 2. С. 105-113.

101. Марчук М. І. Місцеві вибори у країнах Європейського Союзу та Україні: порівняльна характеристика Науковий вісник Ужгородського Національного Університету Серія: Право. 2022. Вип. 70. С. 119–123.

102. Марчук М. І., Коломієць Ю. М. Компетенція Президента Республіки Польща щодо охорони її суверенітету, незалежності і територіальної цілісності. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 3. С. 326–330. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/14775>

103. Мельник М. І. Охорона Конституції України // Енциклопедія Сучасної України: енциклопедія [електронна версія] / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. Т. 24. URL: <https://esu.com.ua/article-77299>.

104. Мельничук О. П. Відокремлення держави та релігійних організацій в сучасних умовах державотворення: правова природа, зміст та види. Правова позиція. 2020. № 2 (27). С. 178–182. URL: <http://legalposition.umsf.in.ua/archive/2020/2/34.pdf>

105. Методичні рекомендації щодо здійснення експертизи нормативноправових актів (їх проектів) на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [Електрон. ресурс]: Міністерство юстиції України, Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини; затверджено Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини 15.08.2006. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0003323-06>.

106. Миколюк А. В. Робота органів місцевого самоврядування під час воєнного стану. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. № 2. С. 67–73. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv->

pub.2022.2.9

107. Миргород-Карпова В.В. Загальні засади організації та діяльності суддів в Україні. Науково-теоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка». 2021. № 1. С. 61-69.

108. Миронюк Р. Громадський контроль за діяльністю поліції: монограф. Дніпро, 2020. 134 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3953/1/Монографія_Громадський_%20контроль_Миронюк%20Р.В.%2В%2В.pdf

109. Мищак І. Конституція України: проблемні аспекти й перспективи удосконалення (до 25-річчя ухвалення Основного Закону). Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти. 2021. № 5–6 (85–86). С. 5–9. URL: http://nbuviar.gov.ua/images/konstutuciyuuu_proces/2021/5-6.pdf.

110. Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти: монографія / за заг. ред. д.ю.н., проф. О. В. Батанова, д.ю.н., проф. О. В. Марцеляка, д.ю.н., проф. А. Берлінгуера. Київ: Вид-во «Основа», 2020. 672 с. URL: <https://constitutionalist.com.ua/wp-content/uploads/2020/10/Місцеве-самоврядування-в-Україні-та-зарубіжних-держав-порівняльно-пра-.pdf>

111. Москалюк О.В. Подолання складних випадків колізій у конституційному законодавстві. Право.UA. 2023 р. №2. С. 16-20.

112. Мохончук Б. С. Виборчі системи: порівняльно-правове дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2021. 304 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/356221589_Mohoncuk_B_S_Viborci_sistemi_porivnalnopravove_doslidzenna_B_S_Mohoncuk_monografia_Harkiv_Urajt_2021_304_s

113. Мочков О. Б. Територіальна громада в реалізації місцевої демократії : Монографія; За наук. ред. д. держ. упр. П. В. Ворони. К. : ТОВ «Видавничий дім "АртЕк"», 2019. 268 с.

114. Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості: Тези доповідей Третьої щорічної всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 06 грудня 2019 р.). К.: ТОВ «ВІ ЕН ЕЙ ПРЕС», 2019. 228 с. URL: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/knyga2019_rik.pdf

115. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Н 23 Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/МПСПЛ_навч.%20посібник_05.06.19.pdf

116. Народовладдя в Україні: глобалізаційні виклики: монографія / Р. О. Стефанчук, С. О. Кузніченко, І. М. Мишак, О. В. Совгіря, В. Л. Федоренко, А. О. Янчук. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 764 с.

117. Незалежність і дисциплінарна відповідальність суддів: міжнародні стандарти й національна практика: монографія / Н. Антонюк, О. Верба-Сидор, Т. Пашук, С. Рабінович // Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науководослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України / Редкол.: П. М. Рабінович (голов. ред.) та ін. Львів: Вид-во БФ «Медицина і право», 2020. 249 с. URL:

https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Monografia_20201_01_22.pdf

118. Некряч А. І., Лопушинський І. П., Оленковська Л. П. Місцева влада України на шляху демократичного транзиту: політико-управлінські аспекти. Збірник «Держава і право». 2021. Випуск 89. С. 230-249.

119. Непомнящий О.М., Марушева О.А., Медведчук О.В., Лагунова І.А., Кіслов Д.В. Процеси децентралізації територіальної організації уряду: проблеми та перспективи. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 2. С. 86-92.

120. Новородовський В. Статус іноземних добровольців в Україні (2014–2018): політико-правове забезпечення. Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2019. Вип. 3–4 (95–96). С. 254–271. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/novorodovskyi_status.pdf

121. Овчар І. Інститут президента в умовах воєнного стану. Political Studies. 2023. № 1 (5). С. 108–122. DOI: 10.53317/2786-4774-2023-1-6

122. Організація діяльності органів державної влади: навч. посіб. / О. Г. Вагонова, О. В. Горпинич, В. В. Чернобаєв; М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». Д.: НТУ «ДП», 2019. 77 с. URL: <https://pe.nmu.org.ua/ua/studentam/magistr/281/0000%20ПОСІБНИК.pdf>

123. Осауленко С. В. Право на свободу об'єднання в політичні партії в Україні: конституційно-правовий аналіз: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 390 с.

124. Павленко В.П. Захист конституційного ладу держави: міжнародні й конституційно-правові аспекти. Європейські перспективи. 2021. №2. С. 15-19.

125. Палінчак М., Остапець Ю., Лешанич М. Особливості процесу інституціалізації політичних партій і партійної системи України в умовах демократичного транзиту: монографія / М. Палінчак, Ю. Остапець, М. Лешанич. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2021. 240 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/34996>

126. Панфілов О. Є., Хамходера О. П. Комісія як новий вид центральних органів виконавчої влади: осмислення нормативних змін. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 7. С. 282–286. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2020/75.pdf

127. Парламентська етика в Україні. Реалії, потреби, перспективи / І. Сулова, Ф. Флурі, В. Бадрак; За матеріалами дослідження Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння та Інституту соціальних технологій «Соціополіс». Женева-Київ, 2017. 56 стор. URL: https://dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Parliamentary-Ethics-Ukraine_UKR.pdf

128. Пархоменко С. Реалізація Президентом України конституційних повноважень під час першого етапу відсічі широкомасштабної військової агресії Російської Федерації проти України (24.02-2.04.2022 р.). Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2023. № 4 (64). С. 85–96. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-4\(64\)-11](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-4(64)-11).

129. Пашинський В. Й. Рада національної безпеки і оборони України як

суб'єкт забезпечення оборони держави. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 5. С. 259–262. URL:

<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewById/525249.pdf>

130. Петришин О.В., Гиляка О.С. Права людини в цифрову епоху: виклики, загрози та перспективи. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 1. С. 16-23.

131. Петришин О.В., Петришин О.О., Гиляка О.С. Проблеми невиконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні в контексті верховенства права (методологічний та порівняльний аспекти). Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 2. С. 18-24.

132. Пищуліна О. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті Європейської стратегії України. Центр Разумкова. Київ: Заповіт, 2016. 244 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2016_Gender_rivn.pdf

133. Піфко О. О. Конституційно-правові засади організації та діяльності професійних спілок в Україні та країнах ЄС: Порівняльно-правове дослідження: монографія / О. О. Піфко. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 464 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36679/1/Монографія%20Піфко_A5%20твердий_разворот.pdf

134. Права людини в особливих правових режимах: досвід України: монографія / Д. С. Терлецький, О. В. Марусяк, Ю. Д. Батан, М. В. Афанасьєва та ін.; за заг. ред. д.ю.н., проф. М. В. Афанасьєвої. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 356 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6cf84440-a895-4ae0-8255-6e03bb6888bb/content>

135. Правовий захист шукачів захисту та біженців. 2021. 37 с. URL: <https://r2p.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/posibnyk-dlya-pravozahysnykiv.pdf//>

136. Проблеми прав біженців та виклики сучасності: навч. посіб. / А. Л. Свящук. Харків: Вид-во, 2018. 324 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/phd_2_copy.pdf

137. Прохоров П. І. Конституційно-правовий статус суддів: основні елементи та їхня характеристика. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2020. Т. 5. С. 57–64. URL: <http://nrplaw.ukma.edu.ua/article/view/208082>

138. Радченко О. І. Деякі аспекти вдосконалення процедури натуралізації в Україні. Конституційно-правові механізми реалізації та захисту прав людини і громадянина в умовах війни: світовий досвід та Україна: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 26 трав. 2022 р.). Ужгород: Ужгород. нац. ун-т, 2022. С. 133–137.

139. Радченко О. І. Міжнародно-правовий аспект забезпечення права особи на громадянство в умовах війни та окупації територій. Південноукраїнський правничий часопис. 2022. Ч. 3. С. 259–266. DOI: 10.32850/sulj.2022.4.3.44

140. Різник С. В. Конституційність нормативно-правових актів: сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 542 с.

141. Розвиток форм безпосередньої демократії в Україні: аналіз доцільності та перспектив застосування: аналіт. доп. / Павленко І. А., Даниляк О. О., Макаров Г. В., Руденко А. В. Київ: НІСД, 2019. 65 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/dopovid-1.pdf>

142. Руденко М. М. Адміністративно-правовий статус Міністерства внутрішніх справ України в системі забезпечення організації та діяльності Міністерства внутрішніх справ України. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 5. С. 428–430. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/106>
143. Рудик А. О. Формування інституту політичної відповідальності глави держави в арабських монархіях. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2020. Вип. 28. С. 81–88. <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/29604/Rudyk.pdf?sequence=1>
144. Рудик П. А. Основні міжнародно-правові та європейські стандарти у сфері правосуддя та їх вплив на забезпечення єдності судової практики. Часопис Київського університету права. 2019. № 4. С. 74–80. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/115>
145. Рябовол Л. Т. Державний суверенітет: наукові підходи до визначення поняття і ступеня обмежень в умовах глобалізації. Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право. 2019. № 3(43). С. 262–266.
146. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: посібник. Ужгород. нац. ун-т. Юрид. ф-т, НДІ порівнял. публ. права та міжнар. права. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 327 с.
147. Савчин М. Вступ, або Чинники трансформації конституційного права в умовах війни. Право України. 2023 р. №1. С. 9-11.
148. Свящук А. Л. Проблеми прав біженців та виклики сучасності: навч. посіб. Харків: Вид-во, 2018. 324 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/phd_2_cory.pdf
149. Селіванов А. О. Конституційне правосуддя в Україні: (авт. спецкурс): навч.-метод. посіб. Харків; Київ: Логос, 2018. 91 с.
150. Селіванов А. Самообмеження компетенції Конституційного Суду України як умова застосування конституційної юрисдикції. Публічне право. 2018. № 3. С. 47–58.
151. Селіванов А. Сучасні реалії здійснення конституційного правосуддя: теорія і практика. Вісник Конституційного Суду України. 2021. № 2. С. 92-98.
152. Сіваш О. М., Іванова В. С. Регламентація статусу біженців на міжнародному, регіональному й національному рівнях. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 6. С. 419–421. URL: http://lsej.org.ua/6_2019/104.pdf
153. Сінькевич О. В. Функції конституційного права як галузі права України: монографія. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 462 с.
154. Слінько Т.М. Конституційне право України: підручник. К.: Право, 2020. 592 с.
155. Софінська І. Д. Філософсько-правова візія доктрини громадянства: монографія. Львів: Каменяр, 2018. 346 с.
156. Стахова Н. І., Михальчук В. М. Роль та функції Уповноваженого з прав людини в державному управлінні України. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 16. С. 97–103. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7569&i=14>
157. Стефанчук М., Хладун О., Стефанчук Р. Встановлення довіри до Суду в Україні як стратегічне завдання для судової реформи. Доступу до правосуддя у Східній Європі. 2021. №3. С. 101-116.

158. Стефанчук Р. О., Федоренко В. Л. Всеукраїнський референдум у системі референдної демократії: монографія. Одеса: Гельветика, 2020. 162 с. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/stefanchuk_r_o_fedorenko_v_l_referendum_u_systemi_konstytuciynoyi_demokratiyi.pdf

159. Стефанчук Р.О., Стефанчук М.О. Особливості правового регулювання дієздатності неповнолітніх та проблеми їхньої емансипації. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 2. С. 160-169.

160. Стрельцова О. Конституціоналізація співробітництва України з ЄС на підставі угоди про асоціацію: перспективи розвитку. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2021. С. 5761.

161. Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики : матеріали наукового семінару (25 червня 2021 р.) / Західний науковий центр НАН України та МОН України, Львівський державний університет внутрішніх справ; упоряд. М. Т. Гаврильців. Львів, 2021. 300 с.

162. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 16 жовтня 2020 р.); [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), Л. Г. Бзова (відпов. секр.) та ін.]. Київ: Вид-во ВАІТЕ, 2020. 356 с. URL: <https://law.chnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/12/Zbirnyk-16.10.20.pdf>

163. Татулич І. Ю. Комунікація із судом в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 6. С. 151–154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/35>

164. Ткаля О. Загальні принципи організації та діяльності державного апарату. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 11. С. 274–279.

165. Ткачук А. Ф., Наталенко Н. В. Робоча книжка депутата місцевої ради територіальної громади. Для депутатів і не тільки. К.: ТОВ «Вид-во “Юстон”», 2020. 150 с. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/workbook-for-1c-2020-1.pdf>

166. Фаловська І. М., Бисага Ю. М., Бисага Ю. Ю., Коцкулич В. В. Конституційний принцип рівності: правозастосовчі аспекти: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 204 с.

167. Федоренко В. Л. Конституційні права і свободи людини та їх гарантування й захист в Україні: монографія. Київ. 2020. 138 с.

168. Федоренко В. Л. Методологія сучасних конституційно-правових досліджень в Україні: наук. доповідь. К.: Вид-во Ліра-К, 2015. 64 с.

169. Федоренко В. Л. Система конституційного права: поняття та генезис. Право і суспільство. 2020. № 4. С. 35–46. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/4_2020/8.pdf

170. Федоренко В.Л. Завдання та функції конституційного права як галузі конституційного права. Науково-теоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка». 2021. № 1. С. 80-89.

171. Федорович І. Звіт за результатом оцінки регіональної мережі Уповноваженого ВРУ з прав людини. Київ, 2018. 60 с. URL: www.ua.undp.org > ОО-Regional-Network-Assessment

172. Функціонування Конституції України в умовах війни: теоретичні

засади та практичні реалії: матеріали міжнародного круглого столу (м. Ужгород, 27 черв. 2022 р.). URL: <https://ccu.gov.ua/library/funkcionuvannya-konstytuciyi-ukrayiny-v-umovah-viynu-teoretychni-zasady-ta-praktychni>

173. Хмелько І. Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри: монографія / І. Хмелько та ін.; НАПН України. Н.-д. ін-т держ. будівництва і місцевого самоврядування. Харків: Юрайт, 2018. 200 с.

174. Чепульченко Т.О. Захист прав людини: теоретичний аспект. Збірник «Держава і право». 2021. Випуск 89. С. 44-55.

175. Черняк Є. В. Охорона Конституції України та конституцій зарубіжних країн: конституційно-порівняльний аналіз: монографія. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 592 с. https://constitutionalist.com.ua/wp-content/uploads/2021/02/mon_ЧЕРНЯК-Є.В..pdf

176. Чорненький В. Заборона політичних партій в умовах воєнного стану та її відповідність конституційним та європейським стандартам. Український часопис конституційного права. 2023. № 1. С. 10-24.

177. Чуєнко В. І. Правове регулювання статусу біженців в Європейському Союзі: сучасний стан і перспективи розвитку: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Харків, 2018. 235 с.

178. Шамрай В., Слюсаренко Ю. Трансформація державного суверенітету в умовах сучасного конституційно-правового розвитку. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2021. С. 62-65.

179. Шатіло В. А. Конституційний механізм державної влади в Україні: проблеми співвідношення організаційних структур і функцій: дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.02. Київ, 2018. 496 с.

180. Шемшученко Ю. С., Скрипнюк О. В. Декларація про державний суверенітет України: історичне значення і завдання для сучасності (до 30-річчя прийняття Декларації). Правова держава. 2020. Вип. 31. С. 3–14.

181. Шинкарук Т. А., Нестерець О. Л. Повноваження центральних органів виконавчої влади та їх відповідальність. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 19. С. 130–136. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2021/23.pdf

182. Щebetун І. С., Сушко О. О. Правові наслідки контрасигнації: зарубіжний та вітчизняний досвід. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 63–67. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2020/15.pdf.

183. Щербанюк О. В. Проблеми реалізації конституційної скарги в Україні та шляхи їх вирішення. Часопис Київського університету права. 2020. № 1. С. 93–99. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/263>

184. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини «Про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні» за 2022 рік. URL: <https://ombudsman.gov.ua/report-2022/>

185. Юркевич І., Романів А. Чергові повоєнні парламентські та президентські вибори в Україні: організаційні питання та виклики демократії. Український часопис конституційного права. 2023. № 1. С. 24-36.

186. Юркевич Х. Порівняльно-правовий метод у конституційно-правових дослідженнях. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 2. С. 156-60. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/2/31.pdf>

187. Яковчук Я. Обласні військові адміністрації як тимчасові органи державної місцевої влади. Актуальні проблеми правознавства. 2022. № 4 (32). С. 109–116. DOI:10.35774/app2022.04.109

4. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Офіційний сайт Президента України	www.president.gov.ua
Офіційний сайт Верховної Ради України	www.rada.gov.ua
Офіційний сайт Кабінету Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Офіційний сайт Верховного Суду	supreme.court.gov.ua/supreme
Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України	https://mvs.gov.ua/
Офіційний сайт Національної поліції України	https://www.npu.gov.ua/
Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора	https://www.gp.gov.ua/
Офіційний сайт Європейського Суду з прав людини	www.echr.coe.int
Газета «Урядовий кур'єр»	www.ukurier.gov.ua
Газета «Юридична практика»	www.pravo.ua
Газета «Юридичний вісник України»	yv.u.com.ua
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	www.nbu.gov.ua
Національна Парламентська бібліотека України	www.nplu.org
Публічна бібліотека імені Лесі Українки	https://lukl.kyiv.ua/
Єдиний державний реєстр судових рішень	https://reyestr.court.gov.ua/
Офіційний сайт ДНДЕКЦ МВС України	http://dndekcc.mvs.gov.ua/.
Офіційний веб-сайт МЮ України	https://minjust.gov.ua/npa
Київський науково-дослідний інститут судових експертиз	https://kndise.gov.ua/
Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»	https://www.hniise.gov.ua/
Реєстр судових експертів	https://rase.minjust.gov.ua/

Підпис автора РПНД:

Володимир ДЕМИДЕНКО